

Eksperyment komputerowy o dużej skali dla złożonego układu: trójwymiarowy model Ashkina-Tellera

2020

1920

1920-2020

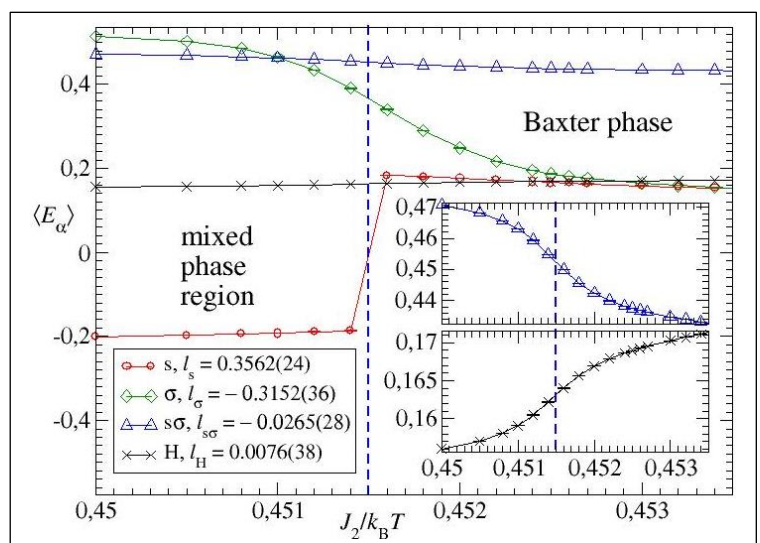
100 LAT POLSKIEGO TOWARZYSTWA FIZYCZNEGO

G. Musiał, Z. Wojtkowiak, D. Jeziorek-Knioła
Wydział Fizyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Chociaż model Ashkina-Tellera (AT) będący nietrywialnym uogólnieniem szeroko wykorzystywanego modelu Isinga jest jednym z najważniejszych w fizyce statystycznej, to wciąż przyciąga duże zainteresowanie i rodzi wiele nowych zastosowań, jak też intrygujących pytań, które dotąd nie znalazły satysfakcjonujących odpowiedzi. Powstaje on poprzez nałożenie na siebie dwóch modeli Isinga ze spinami s_i oraz σ_i na każdym węźle i sieci regularnej. W każdym z tych modeli mamy takie same oddziaływania o stałej energii J_2 tylko pomiędzy najbliższymi sąsiadującymi węzłami. Te dwa modele Isinga są sprzężone przez czterospinowe oddziaływanie o stałej wielkości J_4 między parami najbliższej sąsiadujących spinów s i σ . W konsekwencji parametr porządku tego układu zawiera 3 składowe $\alpha = \langle s \rangle, \langle \sigma \rangle, \langle s\sigma \rangle$, z których każda wykazuje niezależne uporządkowanie, gdzie symbol $\langle \dots \rangle$ oznacza średnią temperaturową. Układ ten wykazuje interesujący i bardzo złożony diagram fazowy zawierający przemiany fazowe ciągłe i pierwszego rodzaju od dowolnie słabych do silnych, wiele punktów trójkrytycznych i bifurkacji, trudny do badania obszar faz mieszanych, jak również szeroki obszar typu *crossover* [1,2].

Nasza praca prezentuje autorską koncepcję eksperymentu komputerowego typu Monte Carlo do pomiaru różnych wielkości termodynamicznych, jak namagnesowanie, energia wewnętrzna E , czy ciepło przemiany l , jak również kumulant Bindera, typu Challi i Lee-Kosterlitz oraz histogramu energii wewnętrznej, ze starannym wyznaczeniem ich niepewności, by pozwalały badać zachowanie nie tylko całego układu, ale również poszczególnych składowych α parametru porządku. Z powodu obecności stanów metastabilnych i niestabilnych [1] nasze eksperymenty bazują nie tylko na algorytmie Metropolis, ale również na naszym algorytmie klastrowym typu Wolffa [2] z przetwarzaniem równoległym o dużej skali w rozproszonym środowisku komputerowym, co umożliwia rozpatrywanie dużo większych układów.

Rysunek pokazuje skokową zmianę energii wewnętrznej E (rozmiar układu to 38^3) na granicy (pionowa linia przerywana) obszaru faz mieszanych ($\langle s\sigma \rangle = 0, \langle s \rangle \neq 0$ i $\langle \sigma \rangle = 0$ albo $\langle s \rangle = 0$ i $\langle \sigma \rangle \neq 0$) i fazy Baxtera ($\langle s \rangle = \langle \sigma \rangle \neq 0, \langle s\sigma \rangle \neq 0$) dla wszystkich trzech składowych α parametru porządku i dla całego układu wraz wartościami ciepła przemiany l wskazanymi w okienku legendy. Dwie składowe α porządkują się przez zmniejszenie ich energii wewnętrznej kosztem jej wzrostu dla składowej α uporządkowanej po obydwu stronach przemiany fazowej.

Literatura:

1. J. P. SANTOS, J. A. J. AVILA, D. S. ROSA, R. M. FRANCISCO, J. MAGN. MATER. 469 (2019) 35
2. Z. WOJTKOWIAK, G. MUSIAŁ, J. MAGN. MATER., 500 (2020), 166365

Słowa kluczowe: eksperyment komputerowy, model Ashkina-Tellera, przemiany fazowe

